DE EMETICIS.

DISSERTATIO
INAUGURALIS MEDICA
QUAM
CONSENSU ET AUCTORITATE
GRATIOSI MEDICORUM ORDINIS
IN
UNIVERSITATE LITERARIA
FRIDERICA GUILELMA
UT SUMMI
IN MEDICINA ET CHIRURGIA HONORES
RITE SIBI CONCEDANTUR
DIE XXVI. M. OCTOBRIS A. MDCCCXXXVII.
H. L. Q. S.
PUBLICE DEFENSURUS EST
AUCTOR

JOA. DAN. BERN. SCHLEGTENDAL
RHENANUS.

OPPONENTIBUS:

P. RHEINEN, MED. ET CHIR. DR.
F. ESCH, MED. ET CHIR. CAND.
F. PULLER, MED. ET CHIR. CAND.

BEROLINI,
TYPIS NIETACKIANIS.

FRATRI DILECTISSIMO,

FRID. SCHLEGTENDAL,

MED. ET CHIRURG. DOCTORI, MED. PRACT. APUD ELBERFELDENSES,

HASCE

STUDIORUM PRIMITIAS

SUMMO CUM AMORE

D. D. D.

AUCTOR.

PRAEFATIUNCULA.

Quanquam, quae de emeticis scripsi, neque nova sunt, neque singularibus observationibus superstructa, tamen ea in lucem edere non dubitavi; persuasum enim habui, librum centesimum nonaginta de eodem argumento conscriptos aeque supervacaneos reddere posse, ac ipse iisdem supervacuus efficiatur. Inter dissertationes inaugurales medicas, quae unquam typis excusae sunt et aliquando excudentur, hancce meam praestantissimam non esse opinor, quare lectorum humanitati ac in-

dulgentiae eam commendatam velim. Si quis plura invenerit addenda, addat, si corrigenda, corrigat, me autem ea, quae pro viribus offerre potuerim, obtulisse legibusque academicis satisfacere studuisse, persuasum habeat.

GENERALIA QUAEDAM DE VOMITU.

Vomitus s. emesis dicitur ejectio contentorum ventriculi et partis intestinorum superioris, nominatim duodeni, per os; interdum tamen accidit, ut materiae, ad partem canalis cibarii inferiorem, nimirum ad crassum intestinum, devectae, aut ibi paratae, ad duodenum vel ventriculum adscendant emesique evacuentur, id quod vomitus stercoreus probat. Causa hujus evacuationis praecipua in motu ventriculi et duodeni abnormi cernitur, qui, quum motui normali, peristaltico, contrarius sit, antiperistalticus appellatur. Quemadmodum enim integra organismi conditione omnia in ventriculum ingesta motu quodam lento, quasi vermiculari, ad partes inferiores detruduntur, ut eorum retrimenta per anum tandem ejiciantur, ita irritamenta pathologica, inprimis specifica virtute praedita, ob quam emetica s. vomitoria nuncupantur, motum excitare solent adversum, cujus effectus ante dicto contrarius sit, necesse est. Motus igitur peristaltici exordium in deglutitione positum videtur et ejusdem continuatio potest haberi, nam physiologicae rationes haud dubie eaedem utrique functioni sub-

sunt. Itaque causa motus tam peristaltici quam anti-peristaltici tribuenda est tunicae canalis cibarii musculari, nimirum fibrarum longitudinalium et transversarum alternae contractioni, eo tantum interposito discrimine, ut illa contractio, quae motum gubernat peristalticum, blandior et aequabilior, quae vero antiperistalticum administrat, violentior et impetuosior, ut paucis dicam, spastica sit. Quaenam fibrae ad proferendum utrumque effectum majoris sint dignitatis, non diserte quidem potest decerni, sicut vero in motu peristaltico fibrae circulares pluris faciendae sunt, quippe quarum contractione, a superioribus ad inferiora progrediente, ventriculi et intestinorum contenta deprimantur, ita in motu antiperistaltico fibrae longitudinales partes majores agere videntur, quoniam partim celeritas, qua saepe vomitus efficitur, musculorum longitudinalium subita contractione facilius explicatur, partim aegroti imminente vomitione sensum peculiarem conqueruntur, tanquam ventriculus tractusque intestinorum attollatur, quem sensum e fibrarum longitudinalium motu antiperistaltico jure derivamus. Noli autem opinari, solo ventriculi intestinique motu antiperistaltico vomitum administrari, etenim diaphragma musculosque abdominis suis actionibus illam contentorum ejectionem adjuvare, vix quisquam diffitebitur. Altera parte minime suffragandum est celeberr. Magendie (1), qui experimentis crudelissimis, inprimis circa canes institutis, sibi persuasum esse tradit, non motu ventriculi antiperistaltico, sed solis diaphragmatis et musculorum abdominalium actionibus emesin effici.

---

(1) Mémoire sur le vomissement. Paris 1813.

Exstirpato enim animalium ventriculo, vesicam humore impletam in ejus locum substituit et oesophago affixit, quo facto vomitum perinde exortum esse contendit, ac si ventriculus integer fuisset. Salva Magendii fide, res quasdam in facto positas afferre liceat, quae ejus sententiae e diametro repugnant. Primum enim communis omnium experientia docet, contractiones spasticas, tam diaphragmatis quam ventris musculorum, gravissimas interdum citra emesin existere, quibus irritamento specifico opus esse elucet, ut motus ventriculi antiperistalticus concitetur; deinde nemo ignorat, in scirrho, fungo aliisque ventriculi morbis, vomitum, initio vehementissimum, sub finem diminui, imo adeo deficere, quod quidem fieri non posset, nisi ventriculi irritabilitas ingravescente morbo ita frangeretur, ut tandem producendo motui antiperistaltico impar reddatur. Observationibus denique confirmatum est, vomitum posse oriri, si diaphragma musculique abdominis dissecti vel destructi (1), aut ventriculus in thoracis cavitate positus(2), ergo musculorum illorum actioni subductus sit.

DE VOMITUS EMETICORUMQUE EFFECTIBUS PROPIORIBUS ET REMOTIORIBUS.

Quamquam ejectio contentorum ventriculi et intestini inter eos effectus, qui e mechanismo vomitus prodeunt, principem tenet locum, tamen similes effectus partim primarii partim secundarii existunt, quibus plus

---

(1) Rudolphi, Grundriss der Physiologie. Band II. Abtheilg. 2. p. 126 u. 127.

(2) Reisig, de ventriculi in cavo thoracis situ congenito. Diss. Berol. 1823.

minusve dignitatis largiri debemus. Etenim ventriculi et oesophagi motus antiperistalticus cum trachea vicina vim suam communicat et, uti videtur, in ipsis bronchis eorumque ramulis motum evocat, qui eandem, ac motus oesophagi, directionem sequitur. Quae cum ita sint, mucus, pus aliaeque materiae, in viis aëriferis collectae, imo nonnunquam corpora aliena, per laryngem illapsa, mechanico vomitionis effectu eructantur. Denique pulmonum concussio vehemens et subitanea, quae subsultim irruit, pro varia rerum conditione vel materias in hoc organo accumulatas expellere, vel vomicarum rupturam efficere et contentorum evacuationem per bronchia et arteriam asperam, dum vomunt aegroti, sublevare potest. — Haud levioris momenti concussio atque compressio sunt, quas ventris viscera vomitu experiuntur. Quae quum interdum multum periculi afferre possint, tamen haud raro salutarem praestant effectum, id quod, priusquam utamur emeticis, bene erit adspiciendum. —

Ex iis, quae retulimus, alius explicatur effectus emesis mechanicus, nimirum respirationis momentanea interpellatio, cujus praecipua causa in compressione pulmonum et bronchiorum cernitur. Proinde sanguinis venosi refluxus e capite, imo ex abdomine, quoniam vena cava adscendens quoque pressionem aliquam patitur, per momenta inhibetur itaque vasorum sanguiferorum oppletio in illis partibus exoritur.

Quemadmodum emesis effectus, de quibus verba fecimus, maximam partem mechanici habendi sunt, ita alii in conspectum veniunt, illis plerumque graviores, nimirum a dynamicis emeticorum virtutibus pendentes, ad quorum expositionem nunc me accingam.

Primus emeticorum in ventriculum ingestorum effectus irritans est, quo fit, ut sanguinis ad ventriculum partesque finitimas impetus major concitetur, quae res attentione dignissima est, si de vomitoriorum indicationibus et contraindicationibus agitur.

Multis in casibus vomitum sequitur diarrhoea, quae quidem eo copiosior esse solet, quo parciorem vomitum exhibita medicamenta excitarunt. Quodsi enim substantiae istae medicatae vomitu non plane sunt rejectae, ad tubum intestinalem provehuntur et irritamento specifico laxant alvum. Altera tamen diarrhoeae causa in eo collocanda est, quod bilis secretio ejusque in duodenum effusio vomitu adaugetur, motusque intestinorum peristalticus, cujus incitamentum gravissimum bilis est, acceleratur. Praeterea haud improbabile est, auctas alvi excretiones, emeticorum assumtionem excipientes, singulari quadam reactione produci, quam vis vitalis organismo insita evocet, ut motus ille abnormis antiperistalticus adaucto peristaltico normali compescatur. Multum vero interest, quibus usi simus medicamentis ad vomitum efficiendum, alia enim rarius, alia crebrius, aut semper fere, per naturam suam excitant diarrhoeam, quod infra latius exponam. — Ceterum de communibus organismi mutationibus, quae vomitum partim antecedunt, partim comitantur, partim sequuntur, haec generatim notanda sunt. Imminente vomitu eodemque jam coepto et procedente, inde a praecordiorum regione sensatio orditur ingrata, quam nauseam vocant. Est enim magna vomendi cupiditas cum ciborum, saepe etiam potuum, fastidio et cum sensu lassitudinis atque languoris universalis, quae nausea, si eum assequitur gradum,

ut vomendi conatus sine vera emesi oriantur, vomituritio appellatur. Corporis temperies, nominatim faciei artuumque minuitur, facies simul pallescit et aliquantum collabitur; quod sensuum organa attinet, visus et auditus periodica imbecillitate tentantur, et lassitudinem oscitationes cum somnolentia sequuntur. Ipse vomitus universum nervorum systema, quod e superioribus luculenter apparet, vehementissime concutiat necesse est, quae concussio quo gravior et diuturnior est, eo majorem inducit relaxationem, aegroti enim finita emesi ut plurimum in somnum placidum incidunt, nisi morbi conditio ejus accessum prohibeat. Quos effectus si consideramus, emetica in universum ingratam systematis nervosi impressionem inducere videmus, et partim quidem sensibilitatem incitare et concutere, partim autem relaxare atque demulcere, ergo spasticam nervorum intemperiem sedare. Proinde vomitoriis velut antagonisticis remediis saepe utimur, ut incitatis nervis abdominalibus derivatio ab encephalo efficiatur, quem quidem finem non semper vomitu ipso, sed nausea diuturniori, oblatis nimirum dosibus refractis emeticorum, consequi studemus. Quum omnia, quotquot organismus habet, systemata nervorum imperio sint subjecta, emeticorum efficacia quoque in organa vegetationi dicata extendatur oportet, ut in omnes glandulas, singulatim in hepar et pancreas, in tunicas mucosas, in vasa absorbentia, in cutem externam. Secreta ipsius canalis cibarii, ut mucus intestinalis et succus gastricus, deinde organorum cum tractu intestinali intimum commercium alentium, nimirum bilis et succus pancreaticus, prae ceteris adaugentur; mox secretoria vis membranae mucosae, quae laryngem, tra-

cheam, bronchia extrema, fauces et pharyngem investit, ad majorem evehitur gradum et secreta ipsa eam subeunt mutationem, ut solito liquidiora appareant. Cutis transpiratio partim inter vomitum, partim eodem finito, plerumque mirifice augetur, aut, si deficiebat, in integrum restituitur, iis praecipue in casibus, quibus cutis actio spasmo reprimebatur peripherico, quem emetica per effectum relaxantem atque demulcentem tollunt. Quamquam efficacia emeticorum in vasorum absorbentium systema e parte tantum possit explicari, eadem tamen experientiae testimoniis extra omnem dubitationis aleam ponitur; tempestivo enim vomitoriorum usu non modo exsudata pathologica ad resorptionem adigi, verum etiam tumorum et indurationum, inprimis organorum glandulosorum, resolutionem haud raro effici, compertum habemus.

Nemo igitur, si dicta bene perpendat, emetica ad consequenda varia therapeutica consilia esse aptissima, diffitebitur; eandem vero ob causam, vomitoria ad generalem quandam remediorum, secundum effectum suum distributorum, classem referre, difficillimum esse constat; modo enim pro incitantibus, modo pro derivantibus aut revellentibus, nunc pro antispasmodicis et alterantibus, nunc pro resolventibus etc. iisdem utimur; ceterum variorum medicaminum, quae hunc in finem adhibentur, vis non eadem, imo quandoque, si a solo effectu emetico discedas, ne analoga quidem existimanda est, id quod comparatio zinci aut cupri sulphurici cum ipecacuanhae radice docet.

DE SUBSTANTIIS, QUIBUS AD CIENDUM VOMITUM UTIMUR.

Quamquam non exiguus est substantiarum, motum antiperistalticum tubi cibarii excitantium, numerus, etenim venena omnia, tam vegetabilia, quam mineralia, si doses eorum relative majores deglutiuntur, nec non variae plantae haud virulentae, ut violaceae, hunc effectum praestant, tamen medici emeticorum classem arctis circumscripserunt finibus, iis tantummodo utentes substantiis, quarum reliqui effectus ab organismo impune feruntur. Descripturus igitur emetica, de iis tantum sermonem faciam, quae in libris pharmacologicis hoc nomine singulatim notantur.

DE IPECACUANHA.

Radix ipecacuanhae haud dubie insignitur principio amaro-acri, id quod sapore radicis pulveratae cognoscitur et substantiae magis corticali, quam fibroso-medullari insidet (1). Effectus autem nauseans et emeticus ab hoc principio non pendet, sed ab alkaloideo singulari, Emetino, quod primum Bucholz (2) a. 1817., postea quoque Pelletier et Magendie (3) invenerunt, etsi Pelletier demum a. 1822. indolem ejus alkaloideam vindicavit.

Exiguae ipecacuanhae doses alienationem specificam coenaesthesis, dysphoriam universalem, nauseam aliaque

(1) Jahn, pract. materia medica. 4te Auflage. Erfurt 1818. Bd. I. S. 757.

(2) Taschenbuch für Scheidekünstler 1818. S. 69. ff.

(3) Annales de Chim. et Phys. Tom. IV. p. 171. sqq.

symptomata, quae vomitum antecedere supra diximus, excitant; si doses aliquanto sunt majores, vomiturítiones, ventris inflatio, affectiones colicae, vomitus, sin doses modum excedunt, aut hyperemesis, aut vertigo, praecordiorum oppressio, anxietas, somnus altissimus, fere soporosus, exoriuntur (1). Praeter effectus propiores atque remotiores, omnibus emeticis communes, ipecacuanha duplicem vim specificam exhibere videtur: primum enim effectum singularem deprimentem, narcoticum quasi, in sensibilitatem exserit, quem inprimis experimenta circa emetinum instituta probant; hoc enim justo largius in animalium ventriculum, aut per anum ingestum, vel in venas, vel in telam cellularem infusum, soporem altissimum tandemque placidam mortem advexit (2). Altera ipecacuanhae virtus, quam etiam experimenta circa emetinum instituta in aprico posuerunt (3), specifica pulmonum affectione se manifestare dicitur, ita ut animalium emetino occisorum membrana mucosa bronchiorum intense rubra, imo inflammata, pulmones ipsi sanguine obruti inveniantur. Sundelin (4) tamen, haud diremtum esse contendit, utrum iste effectus a specifica membranae mucosae pulmonum irritatione, an ab excitatione exhauriente nervi vagi, inprimis plexuum pulmonalium, pendeat, ita ut status pathologicus catarrho suffocativo similis, exoriatur. Sibi, ait, maxime probabilem videri nervorum pulmonalium paralysin, nam in cadaveribus

---

(1) Sundelin, Handbuch d. speciell. Heilmittellehre. Berl. 1825. Bd. II. S. 38.

(2) Buchners Repertor. Bd. VII. S. 339.

(3) Magendie, cf. Buchners Repertor. l. c.

(4) l. c. p. 38—39.

omnium fere catarrho suffocativo exstinctorum analogam pulmonum conditionem se invenisse, nimirum vasorum sanguiferorum oppletionem et membranae mucosae rubedinem, quam a vasorum tenuissimorum paralysi repetendam censet.

Quodsi ipecacuanham cum aliis emeticis, nominatim cum tartaro stibiato, comparamus, plura invenimus discrimina inter utriusque effectum, quorum nonnulla haud parvi facienda sunt. Ipecacuanha multo certius vomitum excitat, quam tartarus stibiatus, etenim hic in parte canalis cibarii inferiore semper motum adjuvat peristalticum, itaque alvum laxat. Accidere etiam potest, id quod non raro a parandi methodo pendet, ut eadem tart. stibiati dosis nunc solam diarrhoeam copiosam, nunc solam hyperemesin evocet, quare infantibus hoc emeticum aegrius exhibetur, quippe in quibus hyperemesis magis timenda sit. Deinde tartarus stibiatus ob partes constituentes (stibium oxydatum griseum et tartarum depuratum) digestionis organa facile offendit, quod ipecacuanhae minime exprobrandum est. Denique virtute illa singulari, sensibilitatem deprimendi atque sedandi, qua ipecacuanham excellere diximus, tartarus stibiatus plane destituitur. Non perperam igitur judicare videntur, qui radicem ipecacuanhae in genere blandissimum exhibere emeticum itaque hominibus tenerioribus, mulieribus, infantibus, conducere existimant. Ut vomitum excitet, rad. ipecacuanhae dosibus majoribus (a ℈ß—ʒß) praebeatur necesse est, vel pulveris forma, vel mixturae; infantibus, pulveres aegrius sumentibus, mixtura magis respondet, vel cum aqua destillata simplici, vel cum aqua flor. tiliae, cui oxymel scilliticum apte adjicitur; dosin

tamen ipecacuanhae secundum aetatem infantum esse restringendam, facile est intellectu. Nostro tempore pulvis ipecacuanhae plerumque cum amylo exhibetur, quippe quo emesis promtius et facilius concitetur; prodest etiam sumto emetico et vomituritionibus ineuntibus, tepidi liquoris, inprimis infusi florum chamomillae, exiguas portiones per intervalla aegrotis offerre. Mixtura ipecacuanhae cochleatim hauritur, donec debitus obtineatur effectus. Tartari stibiati pauxillum addi pulveri ipecacuanhae, quod plurimi commendant, ut vomitus certior faciliorque sit, mihi supervacuum videtur, nisi indicatio singularis tartari stibiati usum requirat. Si quis emetino puro velit uti, adultis gr. β—jj, infantibus gr. $\frac{1}{6}$—j praebeat, vel in solutione simplice, vel forma pulveris cum saccharo vel rotularum, ex emetino, saccharo et pauxillo mucilaginis tragacanthae confectarum, quae infantibus haud ingratae esse solent. De reliquis, quibus ipecacuanha adhibetur, formis ejusque praeparatis nihil hic disserere placet, quippe quae magis ad comprimendam diarrhoeam, vel sedandum spasmum, vel sublevandam expectorationem cet., quam ad emesin ciendam, in usum vocari soleant.

DE TARTARO STIBIATO.

Tartarus stibiatus s. emeticus est sal, quod ex omnibus antimonii praeparatis facillime solvitur eamque ob rem celerrime in ogranismum animalem agit. Effectus ejus haud dubie debetur antimonio, quamquam Lemery, cujus sententiam Kreutermann argumentis certissimis refutavit, eundem a sulphure insito perperam derivat. Primam ejus efficaciam ad nervum vagum spectare, Ma-

gendie, Orfila, Krimer (1) et alii recte docent. Weinhold (2) tamen in medullam spinalem praecipue hoc remedium agere indeque vim suam per totum corpus diffundere, opinatur. Vogt (3) effectum tartari stibiati secundarium gravissimum in eo esse putat, ut directe liquefactionis processum adjuvet, et hanc ob rem assimilationem et organicam cohaesionem magis offendat, quam reliqua antimonii praeparata. Doses tartari stibiati refractae (gr, $\frac{1}{12}$—$\frac{1}{4}$) et mediae (gr. $\frac{1}{2}$—1) rarius vomitum, quam ejus prodromos, ut dysphoriam, nauseam, postea secretionum augmentum, praecipue alvi, excitant, quare interdum, si propria constitutio annua viget, a tartari stibiati usu prorsus abstinendum est, siquidem vel refractae ejus doses diarrhoeam haud salutarem tunc commovent. Nonnunquam doses ejus minores pustulas, totam oris cavitatem obsidentes, evocasse dicuntur (4). Magna dosis (gr. jj—jjj) sanguinis impetum ad ventriculum congerit, digestionem protinus turbat, et sub phaenomenis communibus, supra expositis, plerumque emesin et diarrhoeam, interdum tantum alterutram, ciet. Nimiae doses, nisi vomitu promte rejiciantur, veneni ad instar agunt et periculosissima symptomata, ut saporem metallicum, regionis epigastricae ardorem, cum ventriculi doloribus atrocissimis, pulsum parvum, celerrimum, tandem filiformem, intermittentem, singultum, vertiginem,

---

(1) Allgen. med. Annalen 1807. St. VII. S. 1331.

(2) Ansichten des Lebens und seiner Grundkräfte, auf Versuche gegründet.

(3) Lehrbuch der Pharmacodynamik. Giessen 1828. Bd. II. S. 467.

(4) Basedow in Hufelands Journal 1828. Julius S. 65.

stuporem (1), asphyxiam, ingentem pectoris oppressionem, convulsiones, imo, augescentibus hisce omnibus, mortem inferunt (2). Discriminibus inter tartarum stibiatum et ipecacuanham supra appositis hoc etiam addere licet, quod tartarus stibiatus sanguinis plasticitatem et cohaesionem minuit, itaque in morbis phlogisticis, nominatim levioribus febribus, exhiberi potest, eo magis, quod crises febriles promovet, quod in morbis rheumaticis et catarrhalibus luculenter animadvertimus.

Ad evocandam emesin tartarus stibiat. vel per os adhibetur, vel, si quid illam administrandi methodum prohibet, solutio ejus in venam incisam infunditur, nam enemata cum eodem parata, etsi nauseam et vomituri tiones haud raro excitant, magis tamen aperiunt, derivant, resolvunt. Qui tartarum stibiatum in venam vult infundere, grana ejus j—jv! in aquae destillatae ℥jj—jv solvat et sufficientem ejus quantitatem per apparatum proprium, hic non describendum, injiciat; effectus saepe promtissimus est. Experimenta in animalibus inter alios Hammann (3) circa hanc rem instituit. Interne tartarus stibiatus plerumque solutionis forma praebetur, ita quidem, ut ejus gr. jj—jv in aquae destill. simpl. unciis aliquot solvantur et solutionis singula cochlearia exhibeantur, donec debitus obtineatur effectus. Non raro tamen, ut in delirio tremente, in morbis mentis, cet. majoribus opus est dosibus, ergo pulveris forma quandoque praeferenda. Infantibus tartarum stibiatum aegre

---

(1) Wesener in Hufelands Journ. 1828. Januar S. 176.

(2) Gmelin, Geschichte der thier. und mineral. Gifte. Erfurt 1806. S. 197.

(3) Richter, chirurg. Bibliothek. Bd. IV. S. 99.

praeberi, supra adnotavi, veruntamen ejus praeparatum vinum stibiatum (vinum antimonii Huxhami), ob multo mitiorem effectum iis exhiberi potest, ita quidem, ut quovis horae quadrante cochlear minus offeratur, donec vomitus accedat. Si cujus interest, plura de tartaro stibiato legere, commendatam ei velim dissertationem inauguralem, quam C. H. F. G. Schueler (1) de hujus remedii historia, effectu cet. uberrime scripsit.

DE ZINCO ET CUPRO SULPHURICO.

Utrumque remedium, quum celerrime vomitum excitet, iis praesertim in casibus administratur, quibus periculum in mora est, maxime post deglutitionem venenorum, etsi medici nonnulli in aliis quoque morbis, ut insultibus asthmaticis, catarrho suffocativo, apoplexia saburrali, eodem utendum esse censent. Zincum sulphuricum minus grave et minus anceps est remedium cupro sulphurico, dosibusque modum non excedentibus parum periculi minatur. Quid vero de effectu ejus tonico, quasi adstringente, quem Sundelin (2) defendit, judicandum sit, nescio. Jahn (3) enim vituperat Gmelinum et Arnemannum, qui Zincum sulphuricum non reliquorum emeticorum more ventriculum debilitare, sed roborare contendant; se enim, ait, rationem explicare non posse, qua solum emeticum, si effectum suum praestiterit, ventriculum roboret. Hoc vero adnotandum est, zincum sulphuricum fere nunquam alvum ciere et ab

(1) De tartaro stibiato. Berl. 1832.
(2) l. c. Bd. II. S. 279.
(3) l. c. Bd. II. S. 676.

aegrotis facilius sumi, quam ipecacuanham (1); idem vero, si vomitu non omne rejicitur, diuturnam nauseam et vomituritiones sustinere dicitur. Doses et formae partim ad aegrotantium aetatem, partim ad singularem irritabilitatem accommodandae sunt. Vel pulvere, vel solutione utimur; pulvis celerius agit, cujus gr. III—V—VIII (auctore Jahn gr. V—XX) denis horae minutis exhibentur, aut ℈j — ℈ß in aquae destillatae simpl. ℥jj solvitur singulaque cochlearia majora iisdem intervallis hauriuntur, donec sequatur emesis.

Cuprum sulphuricum simili quidem agit modo, effectus autem non solum gravior et celerior, verum etiam periculosior est, si debita negligitur providentia. Inprimis medici Anglici hujus remedii usum commendarunt. Pariter ac Zincum sulphuricum aut pulveris aut solutionis forma exhibetur; pulveris grana V—X, in plures doses dispertita, praebentur, quanquam Jahn, dosin a gr. V ad XV adaugeri posse, profitetur. Quod ad solutionem attinet, Sundelin gr. X in aquae destillatae simpl. ℥jjj solvi et denis horae minutis cochlear majus propinari jubet; Adair (2) ℈j in aquae flor. filii et syrupi violar. āā ℥jjj solvit horisque alternis cochlear majus dedit. Maryatte (3) grana II cupri sulphurici cum totidem tartari stibiati granis et aquae drachma dimidia exhibuit istamque formulam omnium promtissime vomitum evocare contendit. (Emeticum siccum Maryatte.) Duo supersunt emetica, quorum obiter tantum mentionem

---

(1) Jahn, l. c. p. 677.
(2) Cf. Jahn, l. c. p. 683.
(3) Cf. Sundelin, l. c. Bd. II, p. 310.

faciam: radix Asari europaei et Oxymel scilliticum. Prius horum remediorum, cujus pulvis ad grana x—xx p. d. exhibetur, quanquam officinale, absoletum habendum est; alterum infantulis adhuc praebetur solumque interdum ad excitandam emesin sufficit.

DE EMETICORUM CONTRAINDICATIONIBUS.

Indicationes emeticorum, quae videntur, interdum plus attentionis, quam verae contraindicationes, desiderant. Nausea enim, vomituritiones, vomitus spontaneus, quibus plerumque emeticorum usus indicari putatur, non raro a morbis emetica vetantibus pendent, id quod inprimis de vomitu bilioso, saepe vehementissimo, adnotandum est, qui cerebri irritationem, laesionem mechanicam, inflammationem sequi solet. Praeterea inter haec unaquaeque localis cerebri affectio quam maxime respicienda est; attamen quibusdam sub conditionibus emetici mitioris administratio, praesertim venaesectionibus praemissis, non nimis sollicite perhorrescenda est, siquidem vomitorium haud raro desideratur, ut bilis, quae consensuali hepatis irritatione uberrime secernitur novumque stimulum morbificum organismo infert, e ventriculo ejiciatur. At vero vomitus sympathicus mulierum gravidarum, nec non symptomaticus, quem morbi organici ventriculi et intestinorum evocant, emeticorum usum plane respuit, imo contraria remedia plerumque requirit. Non solum periculum, verum quoque mortem vomitoria adhibita inferre possunt, si nausea et vomitus consensualis vel symptomaticus ex inflammatione graviore pulmonum, diaphragmatis, organorum chylopoëticorum, uropoëticorum, genitalium internorum, originem ducunt.

Infantes, dummodo hyperemesis vitetur, mulieres, universim corpora teneriora, laxo habitu insignia, ut plurimum emetica multo facilius meliusque sustinent, quam homines fibra rigida, irritabilitate potentiore, temperamento cholerico conspicui. Si senibus imperamus emeticum, valde dispiciamus oportet, ne quid detrimenti capiant. Sunt, qui difficillime, i. e. summis contentionibus imo interdum cum suffocationis periculo, vomant, quibus, si emeticum sumserunt, idoneis adminiculis vomitionem sublevemus, necesse est. Si morbos et universales et locales respiciamus, qui emeticorum usum vetent, hi fere enumerandi sunt: vitia vasorum organica, quae vocantur, ut aneurysmata, praesertim pectoris et abdominis arteriarum; porro indurationes et ulcerationes oesophagi atque ventriculi, neque minus dispositio ad vomitum cruentum et melaenam, ad haemoptoen cet.; attamen Sundelin (1) haemoptysin quandam biliosam existere tradit, quae emetici usum requirat. Inflammationes internae exquisitae, non modo ipsius ventriculi tubique intestinalis, verum etiam partium conterminarum inprimis diaphragmatis, semper ab emeticis abstinere jubent, non semper encephalitis, pneumonia et bronchitis; etenim in his inflammationibus fieri interdum potest, nominatim in catarrho infantum inflammatorio, ut, institutis sanguinis detractionibus, emeticum requiratur. Menstruatio imminens eatenus emeticorum usum vetat, quatenus metuendum est, ne topica ventriculi irritatio vomitum cruentum vicarium excitet, quanquam, si accuratius rem intuearis, modo fortiora emetica talem indu-

---

(1) l. c. Bd. II. S. 307.

cunt metum; generatim vero scire oportet, catameniorum fluxum nec vomitoriis, nec aliis medicamentis interpellandum esse. Herniae, prolapsus, graviditas, praesertim si abortiendi propensio adsit, emeticorum contraindicationibus interponuntur, fieri autem potest, ut emolumentum, quod emeticum praestiturum est, magis sit periculo inde metuendo, quare tale remedium debitis sub cautelis exhibere licet. Gravida enim, febri gastricobiliosae implicita, facilius abortum faciet, si vomitorium indicatum omittitur, quam si caute administratur, prae omnibus enim emeticum quam mitissimum eligendum est. Herniae et prolapsus, si vomitorium adhibendi necessitas magna est, inter emesin sustineri aut mechanicis adminiculis retineri debent. Vulnera quoque graviora, suturis commissa, fracturae repositae, inprimis costarum, claviculae, cet. vomitu exorto offenduntur ac disturbantur. Pertinax alvi obstipatio, humorum stagnationes in visceribus abdominalibus, degenerationes organorum eorundem, etiamsi emeticorum usum non absolute vetant, haud dubie valde restringunt. Quod denique ad debilitatem corporis veram pertinet, plerumque vomitoriorum contraindicationibus adnumeratur, sed perperam, uti Jahn (1) existimat, nisi ex summa senectute profluat.

PRAECEPTA NONNULLA COMMUNIA AD EMETICORUM APPLICATIONEM PERTINENTIA.

Quodsi non interest, ut vomitus quam citissime excitetur, praeparantia medicamenta sunt praemittenda:

---

(1) l. c. Bd. I. S. 70.

sordes enim gastricae immobiles, quae neque sursum, nec deorsum turgescunt, mobiles antea sunt reddendae, quem in finem resolventibus utimur. Status saburralis, cui cruditates ex indigestione subsunt, plerumque ammonium muriaticum, doses tartari stibiati vel rad. ipecacuanhae refractas, status biliosus acida vegetabilia, pulpam tamarindorum, salia tartarica, oxymel simplex cet.; status pituitosus natrum sulphuricum, ammonium muriaticum, kali tartar., kali acetic. cet.; aut, si mucus tenax diutius intestinis insidet, incidentia fortiora, ut infusum seminum sinapis cum tinctura kalina cet. expostulant. Quodsi status ventriculi congestivus aut erethisticus vomitum difficilem aut periculosum reddit, modo sanguinis detractiones locales aut universales, semicupia vel pediluvia tepida, vesicatoria, clysmata, modo demulcentia interna, ut oleosa et mucilaginosa, prius administranda sunt. Haud raro vomitus spastica affectione vel abnormi exaltatione sensibilitatis organorum digestionis praegravatur, imo impeditur, quibus in casibus infusa tepida herbae menthae, valerianae, flor. chamomill. cet. cum pauxillo aetheris acetici aut vini, enemata antispasmodica, cet. opitulantur. Altera parte magnus torpor et exigua ventriculi irritabilitas impedire possunt, quominus oriatur vomitus, quamobrem aromaticum quoddam, oleum aethereum, clysma excitans, sinapismatum ad ventrem applicationem cet. emetico praemittamus necesse est. Ad sublevandum vomitum, regimen aegrotorum ad certa praecepta accommodari oportet. Emeticum antemeridiano tempore, priusquam aeger cubile reliquit, exhibeatur et, si nimia est sensilitas, phiala una vel altera decocti avenae excorticatae, vel alius sorbitio-

nis blandae, aliquot horis ante praebeantur. In universum melius est, emeticum in plures distribui doses earumque singulas brevibus dari intervallis; infusum chamomillae tepidum, vel aqua tepida salsa, non prius bibatur, quam vomituritiones jam accesserint; ceterum aeger in corporis latus sinistrum decumbat, quoniam cardia ventriculi in eodem posita est. Hyperemesis, si periculum minatur, aptis remediis promte coercenda est quem in finem plurimum auxilii praestat acidum carbonicum, vel pulveris aërophori, vel saturationis forma adhibendum. Opium, quamquam virtutibus antemeticis praeditum, summa cum providentia praebeatur oportet. Tartarus stibiatus in ventriculo non solutus, corticis chinae decocto decomponatur, aut, si venificium vel eodem emetico, vel ipecacuanhae radice, vel emetino inductum est, decoctum gallarum turcicarum offeratur (1).

DE MORBIS EMETICO CURANDIS SINGULATIM.

Ordiamur a febribus, nominatim gastricis, quae prae ceteris emeticorum usum desiderant. Vis naturae medicatrix hasce febres repetitis secretionibus criticis resolvit, bilis scilicet aut muci intestinalis, prout febris vel biliosa, vel gastrica simplex, sive sensu strictiori, apparet. Experientia nos edocuit, remedia resolventia illas secretiones adjuvare et secreta illa pathologica, si eorum spontanea excretio retardetur, vel per os vel per anum esse eliminanda. Constat etiam, emeticorum nonnullorum doses refractas pro resolventibus aut digesti-

(1) Sundelin, l. c. Bd. II. p. 22. et Phoebus Handbuch der Arzneiverordnungslehre. Bd. II. p. 542.

vis remediis praeberi, aut certe magno cum fructu salibus aliisque digestivis adjici posse. Quibus provisis, plena emetici dosis tempestive, i. e. tum demum exhibenda est, cum natura ipsa evacuationem contentorum ventriculi ac duodeni per os molitur (cum sordes sursum turgescunt). Quonam modo occurrendum sit conditionibus, vomitum vel praegravantibus vel impedientibus, ut nimiae ventriculi irritationi, congestioni sanguinis, erethismo, spasticis affectionibus cet., supra jam exposui. Raro in febr. gastric. et bilios. unum sufficit emeticum, quoniam eaedem, quod antea dixi, plerumque repetitis secretionibus criticis tubi cibarii judicantur. Plerisque in casibus ad vomitum ciendum ipecacuanhae cum tartaro stibiato connubium saluberrimum esse putatur; si constitutio tenerrima maximeque sensibilis apparet, sola ipecacuanha, sin robusta ac torpida, solus tartarus stibiatus praeberi solet. Ubi certae emetici indicationes exstant, ut plurimum doses mediocres vomitum debitum excitant, Sundelin (1) enim virum febri biliosa vehemente laborantem observavit, qui, quum alias difficillime ad emesin compelleretur, sordibus sursum turgentibus oblata exigua ipecacuanhae dosi facillime vomuit. In morbis saburralibus, febrem gastricam excitantibus, minus interest, quo tempore exhibeatur emeticum, nec semper medicamenta praeparantia et digestiva requiruntur, sin febris cum statu existit pituitoso, digestiva magis irritantia, ut doses minores ammonii muriatici, hydrargyri muriatici mitis, antimonialium, cet. largioribus

(1) l. c. Bd. II. p. 307.

emetici, nominatim tartari stibiati, portionibus praemi-
tantur oportet.

Saluberrimum emeticorum usum in febribus multi
nervosis, malignis, maxime in typhoso-contagiosis, ex-
perientia comprobavit. Inprimis prophylacticam haben
vim, si ineunte tali febri, aut quamprimum contagium
vel miasma in corpus receptum est, adhibentur, nam ef-
fectus eorum salutaris haud raro morbi evolutionem in-
tercipit, aut malignitatem ejus ita frangit, ut aliis reme-
diis promte cedat. De eliminatione contagii aut mias-
matis e corpore per emeticum vix meditandum est, ve-
rum potius effectus concutiens et alterans, cum nervo-
rum systemate communicatus, deinde exaltatio omnium
secretionum subtiliorum, denique exterminatio spasm
peripherici, febrium dictarum introitum fere semper co-
mitantis, vomitoria saluberrima reddere videntur.

Febres putridae duplice sub conditione emeticorum
usum tam concedunt, quam exigunt, partim si causa
earum, quod haud raro accidit, in gastricis affectionibus
cernitur, partim si, morbo ulterius progresso, materiae
pathologicae, sive sordes putridae, in ventriculo vel in-
testinis depositae sunt.

Usitatissima emeticorum administratio in febribus
intermittentibus est: non solum enim multae earum e
gastricis causis originem ducunt, vel indolem biliosam
prae se ferunt, quibus vomitoria indicantur, verum etiam
intermittentes omni complicatione destitutae, nominatim
recentes, dato emetico non raro sanantur, vel ad typi
melioris formam adducuntur, quoniam plexuum abdomi-
nalium intemperies vomitu alteratur. Emesis spontanea,

inter apyrexiam accedens, certissime ad emeticorum usum invitare videtur.

Magis emeticorum applicatio in inflammationibus internis restringenda est; attamen inflammationes sic dictae biliosae, pleurae, pulmonum, imo cerebri cet., i. e. quae biliosis symptomatibus stipantur et cum hepatitide exquisita confundendae non sunt, praemissis sanguinis detractionibus, vel universalibus vel topicis, haud raro emeticorum usum repetitum exigunt eoque neglecto aut recidivae evadunt, aut characterem asthenico-nervosum, quin adeo putridum, adsciscunt. Efficaciam egregiam, quam vomitoria in variis anginae speciebus praestent, recentiori tempore inprimis Horn ostendit et vindicavit; non modo in angina faucium tonsillarumque rheumatica et catarrhali, verum etiam in speciebus malignis, v. c. angina gangraenosa, multum prosunt, plurimum autem in angina membranacea seu polyposa, si post sanguinis detractiones universales aut topicas exhibentur. Hisce in casibus ita agunt, ut partim relaxent, partim membranarum secernentium vasorumque lymphaticorum actionem adaugeant et interdum promtissime inflammationem resolvant. Num in angina polyposa pseudomembranas ab interna viarum aëriferarum tunica revellant et ejiciant, incertum est, quamquam hunc in finem commendantur.

In rheumatismo et catarrho, etiamsi complicatio gastrica aut biliosa deficit, emetica partim resorptionem adaugendo, partim secretiones, inprimis transpirationem cutaneam et expectorationem, promovendo maximum ferunt auxilium. In catarrho laryngeo et tracheali plerumque ipecacuanha praebetur; rheumatismis acutis re-

centibus Horn per emetica alternis diebus exhibita m
detur. Metastases quoque rheumaticae recens ortae v
mitoriorum effectu ab internis organis saepe revellunt
Dysenteria, tam gastrica s. biliosa, quam catarrhalis
rheumatica, haud raro emeticorum usum requirit, im
radix ipecacuanhae praecipue hoc in morbo celebritate
sibi peperit.

In acutis exanthematibus non solum ad tollenda
gastricam vel biliosam complicationem, quae illoru
eruptionem aggravat vel impedit, sed etiam ad restitue
dam efflorescentiam suppressam, emetica in usum voca
tur. Horn aliique medici in erysipelate, praesertim fa
ciei, quod saepissime gastricam indolem ostendit, vom
toria impense laudant. — In catarrhis chronicis tr
cheae, blennorrhoeis bronchiorum, statu pituitoso ve
triculi cet. emetica partim mucum accumulatum auf
runt, partim secretoriam tunicarum mucosarum actio
nem incitando et corrigendo opem ferunt; evidentissim
cum fructu in catarrho chronico pulmonum et asthmat
pituitoso administrantur. Huc etiam referri potest mo
bus verminosus, cui status intestinorum pituitosus, deb
litas atque torpor subsunt; inprimis molimina verminos
ad febres accedentia dato emetico saepe subito sedantu

In morbis hydropicis emetica quandoque summo cu
fructu exhibentur, quippe quae partim vasa absorbenti
incitent, partim cutis transpirationem augeant, vel rest
tuant; plerumque tartarus stibiatus ob majorem effica
ciam his in casibus praeponitur ipecacuanhae. Saluber
rimam vomitoriorum vim esse oportet, si hydrops anta
gonisticus sudorum suppressionem repentinam excepi

Humorum stagnationes in visceribus abdominalibu

hepate, liene, vena portarum, emeticis haud raro resolvuntur, qui effectus magna saltem e parte corporis concussioni deberi videtur. Eodem effectu haud dubie nititur resolutio tumorum glandulosorum, ut bubonum, orchitidis chronicae cet., quae emeticis aliquoties oblatis interdum promtissime obtinetur.

Morborum systematis nervosi chronicorum, vomitoriis vel tollendorum vel mitigandorum, magna est caterva. Non solum insultus hysterici et hypochondriaci graviores hoc modo sedantur, sed quoque convulsiones et spasmi varii generis, praesertim a plexubus gastricis aut reliquis abdominalibus ordientes. In intermissionibus etiam vomitoria offerri solent, ut gangliorum systema alteretur et paroxysmis redituris occurratur, si v. c. epilepsia nocturno tempore insultus facere consuerit, vespere emeticum saepe cum fructu exhibetur. Spasmi et convulsiones puerperarum levi emetico ex ipecacuanhae radice, dum cautelae debitae haud negligantur, optime demulcentur ipsaeque neonatorum convulsiones subinde sedantur. Affectiones spasticae locales, ut asthma convulsivum, colica intestinorum spastica, spasmi vesicae urinariae etc. haud minus vomitoriis cedere solent. In trismo et tetano emetica fortiora quidem commendata sunt, sed raro exhibita; veruntamen de eorum effectu salutari dubitare non licet, si causae rheumaticae subsint. In morbis nervosis ventriculi, a sensibilitatis alienatione pendentibus, ut in bulimo, fame canina, anorexia extrema, cui nervorum gastricorum anaesthesia subest, mitiora emetica prosunt, quippe quae simul ventriculum ad recipiendam aliorum remediorum efficaciam opportunum reddant.

Magnam celebritatem in morbis psychicis emetica sibi pepererunt: Et in mania et melancholia adhibentur, partim ut ab encephalo derivetur, partim ut torpor et atonia viscerum abdominalium et humorum stagnationes in iisdem auferantur, partim denique, ut impressione maxime ingrata animus aegrotantium, ideis et repraesentationibus singularibus atque perversis indulgentium, concutiatur fortiterque excitetur, itaque eorum attentio ad res externas advertatur. Ubi deliria alacria vigent, emetica simul vi relaxante ac demulcente opitulantur; Horn ineunte mania puerperali vomitoria et purgantia repetita, Kopp emetica in mania potatorum, Floyer in mania hysterica impense commendant. Quodsi aegroti emeticorum assumtionem pertinaciter recusant, aut si eorum effectus, quod in his casibus nonnunquam accidit, desideratur, tartari stibiati solutio in venam infundatur, Dr. Schueler (1) talem instituit infusionem in maniaca, eodem fere tempore mania cessit simulque tremor incidit et sudor.

In morbis paralyticis, ut incipiente pulmonum paralysi, catarrho suffocativo, summo ventriculi et intestinorum torpore, qui a paralysi non procul abest, in amaurosi, nec non in cophosi, baryacoia et artuum paralysibus, praecipue si transspiratio cutis suppressa, aut metastasis aliqua, causam suppeditavit, emetica partim ob effectum concutientem et excitantem, partim secretiones adaugentem cum fructu exhibentur, eadem quoque in apoplexia nervosa, quae dicitur, salutaria sunt, nisi vis vitalis jamjam penitus est exhausta; Richter in cere-

(1) Diss. de tartaro stibiato p. 46.

bri commotione iis utebatur. Maxime flagitantur in ea apoplexiae specie, quae homines edaces post abusum ciborum dyspeptorum adgredi solet (1), veruntamen sanguinis detractiones, ubi congestiones ejus versus caput adsunt, praemittantur necesse est.

Quantum utilitàtis emetica in morbo cholerico, tam leviori ejus gradu (cholerina) quam graviori (cholera asiatica) praestent, nuperiora tempora nos edocuerunt, ex quo enim medici vomitoriis tempestive uti coeperunt, curationis eventus multo laetior exstitit, quam antea. Quid mirum! uterque morbi cholerici gradus fere semper ex vitiis diaeteticis, refrigeriis, animi affectibus cet. originem ducit, quae causae, vel potius proximi earum effectus, emeticis tolluntur, quum universum nervorum systema alteretur, saburrae evacuentur, aucta cutis transpiratio et urinae secretio, quibus cholera judicari consuevit, inducantur. E quibus facile intelligitur, cur vomitoria praecipue ineunte morbo adhibità laetissimum ferant fructum, sed etiam in vigoris stadio interdum crisin evocant, quia materias pathologicas jam secretas et in ventriculo atque intestinis collectas eliminant. Maxime igitur ad eorum usum properandum erit, ubi lingua valde obtecta, cutis arida, praecordiorum oppressio cet. exstant; imo vero symptomata quaedam molestissima, ut artuum spasmi, iisdem saepe demulcentur. Utplurimum in hoc morbo sola utimur ipecacuanha, quae magis sedat et diarrhoeam profusam, qua aegroti vexari solent, comprimit potius quam adauget.

Magnus porro emeticorum usus est in veneficiis,

---

(1) Sundelin, l. c. Bd. II. p. 302.

quoniam venena, priusquum effectus suos inimicos exserant in organismum, vomitu possunt expelli, dummodo e ventriculo nondum discesserint. Hanc ob rem ad emetica promtissima, zincum et cuprum sulphuricum, confugimus, quae tamen, deglutitis venenis mineralibus corrosivis, vitanda sunt. His in casibus vomitus sponte exortus largissima potus tepidi, ut decocti mucilaginosi aquae cum butyro, lactis, aquae tepidae cum albumine cet. assumtione, faucium, uvulae, epiglottidis titillatione adjuvetur necesse est. Venena narcotica, nisi acriora sint, emetica modo memorata, aut tartarum stibiatum, flagitant, quae si effectu destituuntur, quoniam ventriculus, locali veneni efficacia in statum subparalyticum congestus, non amplius reagit, irritabilitas ejus remediis incitantibus, ut mediocribus aetheris acetici aut sulphurici dosibus, oleo quodam aethereo, imo opio, neque minus infrictionibus spirituosis et fomentis aromaticis, ad ventrem applicatis, suscitanda est.

Denique corpora aliena, vel oesophago inhaerentia, vel in laryngem aut tracheam illapsa, excitatio vomitu non raro ejiciuntur et praesens suffocationis periculum aufertur. Abscessuum pulmonalium, aut vomicarum rupturam emetico tempestive oblato nonnunquam effici et contentorum evacuationem saluberrimam per bronchia et tracheam obtineri, quae etiam suffocationi occurrat, supra jam adnotavi.

VITA.

Natus sum ego Bernardus Schlegtendal Duisburgi ad Rhenum die XV. mensis Septembris a. MDCCCXII patre Godofredo Schlegtendal, a consiliis justitiae, matre Susanna, de gente Schoeller, quos vivos adhuc veneror. Fidem profiteor evangelicam. Primis elementis imbutus Gymnasium Duisburgense adii indeque cum testimonio maturitatis dimissus mense Majo anni MDCCCXXXII ad almam Fridericam Guilelmam Rhenanam me contuli. Tentamine philosophico Bonnae absoluto post annum et sex menses almam literarum universitatem Fridericam Guilelmam Berolinensem petii et post annum Halae medicinae studiosis per sex menses adscriptus sum. Tum aegrotationis causa per semestre domi commoratus Bonnam redii, studia medica per annum continuaturus. Tandem die nono mensis Novembris anni MDCCCXXXVI. inter cives academicos et medicinae studiosos almae Berolinensis denuo receptus sum.

Praelectiones, quas audivi, hae sunt:

De botanice universa Cel. Treviranus; de chemia experimentali Cel. G. Bischof; de zoologia Cel. Goldfuss; de mineralogia Cel. Noeggerath; de logice et psychologia Cel. a Calker; de physice experimentali Cel. a Muenchow; de anatomia humana Ill. Mayer et Cel. Weber, qui mihi duces quoque fuerunt in secandis cadaveribus; de encyclopaedia et methodologia medica Ill. Mueller; de physiologia et anatomia comparata Cel. Weber; de anthropologia Ill. Nasse; de anatomia speciali et pathologica Ill. Mueller; qui una cum Ill. Schlemm mihi dux fuit in secandis cadaveribus; de materia medica Ill. Osann; de pathologia speciali et morbis psychicis Ill. Horn; de therapia generali Cel.

Eck; de chirurgia Ill. Rust; de therapia et pathologia speciali Ill. Krukenberg; de ossibus fractis et luxatis et de fasciis chirurgicis applicandis Ill. Blasius; de anatomia chirurgica Ill. Wutzer. Artem obstetriciam Cel. Niemeier; doctrinam de instrumentis obstetriciis Ill. Kilian, qui dux quoque mihi fuit in operationibus in phantomate instituendis, medicinam forensem Ill. Wagner mihi tradiderunt. — Praeterea has scholas clinicas adii: Ill. Bartels, Ill. Juengken, Ill. Kilian, Ill. Krukenberg, Ill. Nasse, Ill. Rust, Cel. Truestedt, Cel. Wolff, Ill. Wutzer.

Quibus omnibus praeceptoribus, summe de me meritis gratias habeo semperque habebo, quas possum maximas.

Tentaminibus et philosophico et medico atque examine rigoroso coram gratioso medicorum ordine superatis, spero, fore, ut dissertatione thesibusque rite defensis, summi in medicina et chirurgia honores in me conferantur.

THESES.

1. Mentiri medico non licet.
2. Suicidii causa non semper in corpore posita est.
3. Calor animalis praecipue pendere videtur a nervorum vita.
4. Morbi sic dicti nervosi neutiquam semper medicamenta nervina exigunt.
5. Signa, quae stethoscopio percipimus, nonnunquam sunt ambigua.
6. Foetus vivi perforatio non semper contemnenda.
7. Methodus activa in placentae retentione exspectativae praeferenda est.